

ANALIZA: Slučaj Milosevic - jednacina s vise nepoznatih

Author: [Mirko Klarin](#)

Pocetak sudjenja Milosevicu, zakazan za sledeci mesec, povezan je s proceduralnim sporovima i brojnim neizvesnostima.

Iz razloga o kojima se moze samo nagadjati, Trecem Sudskom vecu (koje cine sudije Ricard Mej, Patrik Robinson i O-Gon Kvon) veoma se zuri da sudjenje Milosevicu sto pre zapocne - i da sto pre bude okoncano.

Posto su, u decembru proslave godine, odbacili zahtev tuzioca za "spajanjem" optuznica, odnosno jedinstvenim sudjenjem Milosevicu - i nalozili da se optuzenom najpre sudi odvojeno za Kosovo, a nakon toga zajedno za zlocine pocinjene u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini - sudije su protekle sedmice postavile scenu za sudjenje po kosovskoj optuznici, ciji je pocetak zakazan za 12. februar 2002.

Njihova zurba, ne samo da sto pre zapocnu nego i da okoncaju sudjenje po kosovskoj optuznici, bila je ocigledna vec i zbog nacina na koji su, bez preteranog obrazlaganja, listu od predlozenih 110 svedoka optuzbe srezali na 90, pozivajuci tuzilastvo da bitno smanji i broj planiranih pismenih izjava pod zakletvom (123), kao i da, po mogucnosti, prepolovi broj od ukupno 1400 najavljenih dokumenata i drugih dokaza koje namerava da izlozi na sudjenju.

Zurba je, takodje, provejavala i iz zahteva da se dokazni postupak tuzilastva okonca pre no sto u radu tribunala nastupi letnja pauza - do pocetka avgusta. Jedini argument kojim su sudije obrazlozile ovakva striktna ogranicenja nametnuta tuzilastvu ticao se "obima i slozenosti samog procesa", pa bi se na osnovu toga - a imajući u vidu da su neka sudjenja pred istim vecem (proces protiv Korica i Cerkeza, na primer) trajala dva ili tri puta duze - moglo zakljuciti da Milosevicev slucaj nije isuviše obiman, niti komplikovan!

No, i pored sve zurbe, u ovom je trenutku neizvesno ne samo da li ce sudjenje Milosevicu poceti onda kada je i zakazano, nego i koliko ce sudjenja uopste biti, i koliko ce ona zapravo trajati. Milosevicev slucaj se - ne samo zbog stava i ponasanja optuzenog - pretvorio u jednacinu s velikim brojem nepoznatih.

Istog onog dana kada je Trece Sudsko vece - na pred-raspravnoj konferenciji - odredilo neobicajeno stroge i uske okvire tuzilastvu za njegov dokazni postupak u okviru sudjenja po kosovskoj optuznici, panel trojice sudija Zalbenog veca tribunala (predsedavajući Klod Zorda; sudije Dejvid Hant i Fausto Pokar) odobrio je tuzilastvu da ulozi zalbu na odluku da se Milosevicu sudi u dva dela.

Tuzilastvo, naime, ne odustaje od zahteva za jedinstvenim sudjenjem Slobodanu Milosevicu po sve tri optuznice, te je u podnesku od 20. decembra 2001. trazilo da mu se odobri ulaganje žalbe, tvrdeći da je Trece Sudsko vece "zloupotrebilo svoja ovlasćenja" onda kada je odbilo, odnosno samo delimicno usvojilo, tuziocev predlog da se sudjenja spoje.

Takvu svoju odluku prvostepeno vece je obrazlozilo zakljuckom da je veza izmedju kosovskih zlocina s jedne, te zlocina u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini s druge strane, "isuviše maglovita" da bi ukazivala na postojanje "zajednicke zavere, strategije ili plana" (sto je, prema Pravilima postupka tribunala, neophodan uslov za spajanje optuznica).

U svom podnesku tuzilastvo se posebno - i za praksu komuniciranja u tribunalu neobicajeno ostro - okomilo na tezu sudija da je Milosevic na Kosovu delao "direktno" (u svojstvu predsednika SRJ), a u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini "posredno" (u svojstvu predsednika Srbije).

Tvrdeci da je na Kosovu, u Hrvatskoj i Bosni - nezavisno od formalnog položaja na kojem se nalazio - Milosevic "radio potpuno iste stvari", tuzilastvo ukazuje da "zarad pravde, Sudsko vece mora imati u vidu i ono sto je ostalo s onu stranu dimne zavese, iza koje se zlocinci cesto zaklanjaju", te da svi postupci optuzenog moraju biti sagledani "u pravom svetlu". Stav je tuzilastva da je "Sudsko vece pogresilo" sto je u tom pogledu "ostalo slepo".

Odobravajuci podnosenje žalbe, trojica sudija Zalbenog veka nisu se upustali u procenjivanje opravdanosti ovih i ostalih navoda sadrzanih u tuziocevom podnesku. Umesto toga, zakljucili su da pitanje "ispravnog tumacenja Pravila 49 iz Pravilnika o vodjenju postupka, koje se odnosi na povezivanje krivicnih dela u jedinstvenu optuznicu, nije bilo razmatrano od strane ovog zalbenog veka", te da "pojasnjenje tog pravila moze biti relevantno za postupke koji se vode pred tribunalom".

Tuzilastvu sada preostaje da u samoj žalbi podrobnije obrazlozi navode iz svog podneska, da bi se Zalbeno vece o njima izjasnilo - najverovatnije - kroz nekoliko nedelja.

Sve to, ipak, ne znaci i da se pocetak sudjenja za zlocine protiv covecnosti, pocinjene na Kosovu, odlaze do donosenja odluke Zalbenog veka o tome da li ce se Milosevicu suditi odjednom, dvaput, ili cak u tri navrata. U proslonedeljnoj odluci trojice sudija Zalbenog veka izricito se navodi da "ovo odobrenje da se ulozi žalba ne treba shvatiti kao sprecavanje Sudskog veka da, ukoliko tako odluci, zapocne sudjenje po optuznici za Kosovo onog datuma koji je vec utvrdjen".

Sudsko vece je, dakle, slobodno da donese odluku o tome da kosovski proces zapocne u predvidjenom roku, ali i da ga zatim - u zavisnosti od ishoda žalbe tuzilastva - nastavi ili prekine. Pri tom je i jedno i drugo - sta ce odluciti sudsko, odnosno, kako ce presuditi zalbeno vece - u ovom trenutku krajnje neizvesno i nepredvidljivo.

Jos je, medjutim, neizvesnije i nepredvidljivije kako ce se pred sudom ponasati sam optuzeni, a od toga ce u velikoj meri zavisiti tok i trajanje sudjenja, bez obzira na striktne vremenske i druge okvire koje pokusava da nametne sudsko vece.

Izlazuci program kosovskog procesa, sudija Ricard Mej je na proslonedeljnoj pred-procesnoj konferenciji detaljno naveo sve njegove faze, a posebno one u kojima bi mogao da ucestvuje sam optuzeni.

Ukoliko bude zeleo, Milosevic ce moci da dobije rec (bez polaganja zakletve i bez podvrgavanja unakrsnom ispitivanju) odmah nakon uvodne izjave tuzilastva. Sva je prilika da ce on to pravo iskoristiti, kako bi vec na pocetku jasno definisao sto je, po njegovom misljenju, osnovni predmet sudjenja.

Nakon toga, optuzeni ce imati pravo na unakrsno ispitivanje svedoka optuzbe. Pri tom je malo verovatno da ce Milosevic biti zainteresovan za unakrsno ispitivanje zrtava - izuzev da bi, eventualno, ukazao na njihove "teroristicke" korene ili veze.

On, medjutim, sigurno nece propustiti priliku da "diskredituje" dve kategorije svedoka tuzilastva: takozvane "politicke svedoke" (pogotovo strane posrednike koji su s njim pregovarali u vreme dogadjaja koji se pominju u optuznicama), kao i takozvane "insajdere", tj. licnosti iz politickog i vojnog vrha Srbije i Jugoslavije, koje su svoje usluge ponudile tuzilastvu svoje usluge, to jest svedocenja.

Tuzilastvo tvrdi da ce pozvati 25 do 30 takvih svedoka, koji ce "iz prve ruke" govoriti o ulozi i postupcima optuzenog u dogadjajima koji su obuhvaceni optuznicama. Po zavrsetku dokaznog postupka optuzbe, Milosevic ce imati pravo da podnese zahtev za oslobadjajucom presudom, a sudsko vece ce - kako je prosle srede naglasio sudija Mej - "morati da oslobodi optuzenog . . . u slucaju da ne bude dovoljno dokaza koji bi podrzali njegovu osudu".

Ukoliko, međutim, ne bude oslobođen, Milosević će imati šansu da - sam ili uz pomoć tima branilaca, koji je za svaki slučaj u pripravnosti - povede i dokazni postupak svoje odbrane. On može dati uvodnu izjavu, pozivati svedoke i iznositi dokaze. Osim toga, on se može pojaviti i u ulozi svedoka vlastite odbrane, premda se tada izlaze riziku da bude unakrsno ispitivan od strane tužilaštva.

Milosević ne krije da sudjenje za Kosovo - ukoliko ono ostane izdvojeno - želi da pretvori u sudjenje NATO zbog vazдушnih udara protiv Jugoslavije, izvršenih u prvom polugodju 1999.

Na tom sudjenju, on sebe zapravo vidi u ulozi tužioca protiv bivšeg američkog predsednika Bila Klintonu, kao i ostalih učesnika "zajedničkog zločinčkog poduhvata" zemalja-članica NATO protiv Jugoslavije i Srbije.

U tu svrhu će mu, nesumnjivo, biti potrebna i stručna pomoć onih zapadnih advokata, koji dele njegove anti-zapadne i anti-globalističke poglede, i koji su mu već ponudili svoje usluge (Remzi Klark, Kristofer Blek, Zak Verze i drugi). Ostaje, pak, da se vidi kako će Milosević izvesti ovakav zaokret, a da to istovremeno ne bude shvaćeno i kao njegovo "priznavanje" Međunarodnog suda.

Upravo zbog toga - da se ne bi stekao utisak o njegovom "priznavanju" tribunala, a ne zato što ga je, kako tvrde njegovi beogradski advokati, "sprečio sudija Mej" - Milosević se prošle srede uzdržao od citanja za tu priliku (navodno) pripremljene liste sa imenima 35 svedoka koje namerava da pozove na sudjenje. Ne, naravno, da bi ga branili, već da bi ih Milosević - pred sudom koji "ne priznaje", ali i pred domaćom i svetskom javnošću za koje se citava predstava izvodi - optužio za "zajednički zločinčki poduhvat" protiv Srbije i SR Jugoslavije.

Mada ga je sudija Mej, pored ostalog, pitao i koje svedoke namerava da pozove, Milosević je odlučio da se o tome ne izjasnjava, prepustajući svojim beogradskim advokatima da medijima, nakon pred-procesne konferencije, otkriju neka od imena sa njegovog spiska.

Pored Bila Klintonu, na tom su spisku - kako je otkrio Milosevićev advokat Zdenko Tomanović - još i Medlin K. Olbrajt (nekadašnji državni sekretar SAD), Toni Bler (britanski premijer), Robin Kuk (bivši ministar inostranih poslova u britanskoj vladi), Havijer Solana (bivši generalni sekretar NATO), Vesli Klark (bivši vrhovni komandant NATO), te ostali lideri vodećih zemalja-članica NATO iz vremena vazдушnih udara protiv Jugoslavije.

Milosevićev problem, međutim, nije samo u tome kako da zatraži da se te i druge ličnosti pozovu u Hag a da time ne "prizna" sud, nego i kako da sudije uveri da je njihovo svedočenje relevantno za slučaj o kome se pred sudom vodi rasprava.

Sudsko veće će, kako je prošle sedmice najavio sudija Mej, "pomoci optuženom u pozivanju svedoka . . . pod uslovom da su oni relevantni". U istoj prilici, sudija Mej je, obraćajući se trojici "prijatelja suda" (amici curiae), ukazao na potrebu da se razmotri i "eventualni značaj kampanje NATO na Kosovu . . . ukoliko je to relevantno za slučaj o kojem se raspravlja".

Barem jedan od trojice "prijatelja suda" - beogradski advokat Branislav Tapusković - smatra da to jeste relevantno, pa je stoga već i prigovorio da je "vremenski okvir obuhvaćen optužnicom, koji pokriva period od kraja 80-tih do 1999, isuviše kratak da bi se sagledali svi problemi, posto to što se na Kosovu dogodilo 1999 ima svoj koren u mnogo daljoj prošlosti".

Uprkos izricitom zahtevu sudija da "svedočenja o istoriji" budu svedena na minimum, vrlo je verovatno da će i na sudjenju (ili sudjenjima) Miloseviću - kao i na tolikim prethodnim sudjenjima pred tribunalom - biti

prinudjeni da se vraćaju u Srednji vek, a možda čak i u period dolaska Južnih Slovena na Balkan (VII vek), kako bi utvrdili ko se prvi - Srbi ili Albanci - naselio na Kosovu.

A sve to će se, jasno, tesko uklopiti u striktno i uske okvire koje su - u želji da što pre započnu i završe sudjenje Slobodanu Miloševiću - prošle sedmice odredile sudije.

Mirko Klarin je viši urednik IWPR za pitanja tribunala za ratne zločine i glavni urednik Novinske agencije SENSE.

Location: Balkans
Macedonia
Albania
Serbia

Source URL: <https://iwpr.net/sr/global-voices/analiza-slucaj-milosevic-jednacina-s-vise-nepoznatih>